

komen, dat zij in een andere wereld leefden dan wij; wij zouden kunnen gaan meenen, dat hier de materie vernietigd was. Van Gogh en Suzanne Valadon, zij beiden zijn groote realisten; maar het explosieve, het schokkende element, dat aan het nihilistische grenst — het maakt Vincent's grootste glorie maar ook zijn grootste gevaar uit — dit element is geheel vreemd, welhaast vijandig, aan de kunst van Suzanne Valadon. Zij is en zij blijft, niet minder dan een Renoir, geheel Fransch, geheel Latijnsch. Zij zoekt een uiteindelijke vormenschoonheid, maar aanvaardt, terwille van de psychisch-psychologische expressiviteit, ook het disharmonisch-harmonische. Haar kunst, die zoo oppervlakkig beschouwd wel zekere gelijkenis vertoont met die van Gauguin, is minder fijnzinnig, is smarterlijker en inniger. Men zou haar moeilijk, als Gauguin, een aestheet kunnen noemen — al was ook hij méér dan aestheet. (Vergelijk het hiernevens gereproduceerd portret van Utrillo met Gauguin's portret van Van Gogh: hoe oneindig doordringender van waarachtige innerlijkheid en onomwonden menselijkheid is deze treffende beeltenis, waarin ge trouwens veel eerder een mogelijken, zij het dan verfranschten, Van Gogh zoudt kunnen herkennen !)

Niet verwonderlijk is het een volkomen éénheid te vinden tusschen leven en werken bij deze zoo weinig gecompliceerde kunstenaress, bij wie alles levenslang op hetzelfde bleef gericht — op het groote, het essentiële, het eenvoudige, het ware. Wanneer ik mij in dit werk verdiep, dan rijst vanzelf haar persoonlijkheid klaar en duidelijk voor mij op, zooals zij door Robert Rey beschreven werd *). Ik zie haar vóór mij als kind, onmiddellijk na haar geboorte te Limoges naar Montmartre overgebracht — het Montmartre, dat later haar zoon op sensitieve en suggestieve wijze vereeuwigen zou. Ik zie haar als jong meisje: woest en weerspannig, zelden glimlachend. Ik begrijp, dat haar groote vriend de kolenhandelaar was, die haar houtskool gaf om ermede op de trottoirs te teekenen . . . ruimte genoeg op straat ! Ik begrijp, dat zij met grandioze en wild phantastische gegevens de straten versierde, zij die later van zichzelf gezegd heeft „geen suikerpot uit het hoofd te kunnen teekenen.” (For mortals rush in where angels fear to tread). Ik begrijp, dat haar talent plotseling opdoemde in een on-artistieke familie: zou zij eenzelfde vizie gehad hebben indien Utrillo niet haar zoon maar vader was geweest? — En ik volg haar levensloop: eerst leerlinge bij een naaister (maar dat zal wat suf geweest zijn !). Beter was het bij het circus, waar zij uitmuntte als acrobaat — totdat zij op een goeden dag bijna dood van het trapezium viel. (Men waande haar dood te zijn). Daarna als model, voortreffelijk poseerend voor Renoir en Puvis de Chavannes . . . en al die jaren, dag na dag, week na week, maand na maand, gaf zij gehoor aan de innerlijke

*) „Les peintres français nouveaux”.